אתרי גישרי דרוגנג ושואר מהאי להאי ומהאי להאי ונקיט תרי (א) (מזגי) דחמרא בידיה ומוריק מהאי להאי ומהאי להאי ולא נטפא ניטופתא לארעא ואותו היום °יעלו שמים ירדו תהומות הוה עד דשמעו בי מלכותא וקטלוהו, אמר רבה בר בר חנה לדידי חזי לי אורזילא בר יומיה דהוה כהר תבור, והר תבור כמה הוי, ארבע פרסי, ומשכא דצואריה תלתא פרסי, ובי מרבעתא דרישיה פרסא ופלגא, רמא ב) כופתא וסכר ליה לירדנא ואמר רבה בר בר חנה לדידי חזיא לי ההיא אקרוקתא דהויא כי אקרא דהגרוניא ואקרא דהגרוניא כמה הויא שתין בתי, אתא תנינא בלעה, אתא פושקנצא ובלעה לתנינא וסליק יתיב באילנא, תא חזי כמה נפיש חיליה דאילנא, אמר רב פפא בר שמואל אי לאו דהואי התם לא הימני ואמר רבה בר בר חנה זימנא חדא הוה קא אזלינן בספינתא וחזינן ההוא כוורא ג) דיתבא ליה אכלה טינא באוסייה (ב) ואדחוהו מיא ושדיוהו לגודא וחרוב מיניה שתין מחוזי, ואכול מיניה שתין מחוזי, ומלחו מיניה שתין מחוזי, ומלאו מחד גלגלא דעיניה תלת מאה גרבי משחא, וכי הדרן (ג) לבתר תריסר ירחי שתא חזינן דהוה קא מנסרי (ד) מגרמי (מטללתא) ויתבי למבנינהו הנך מחוזי ואמר רבה בר בר חנה זימנא חדא הוה קא אזלינן בספינתא וחזינן ההוא כוורא דיתבא ליה חלתא אגביה וקדח אגמא עילויה, סברינן יבשתא היא וסלקינן ואפינן ובשלינן אגביה, וכד חם גביה אתהפיך ואי לאו דהוה מקרבא ספינתא הוה טבעינן, ואמר רבה בר בר חנה זימנא חדא הוה אזלינן בספינתא וסגאי ספינתא בין שיצא לשיצא דכוורא תלתא יומי ותלתא לילוותא, איהו בזקיפא ואנן בשיפולא, וכי תימא לא מסגיא ספינתא טובא - כי אתא רב דימי אמר כמיחם קומקומא דמיא מסגיא שתין פרסי, ושאדי פרשא גירא וקדמה ליה ואמר רב אשי ההוא גילדנא דימא הואי דאית ליה תרי שיצי ואמר רבה בר בר חנה זימנא חדא הוה אזלינן בספינתא וחזינן ההוא ציפרא דקאים עד קרצוליה במיא ורישיה ברקיע ואמרינן ליכא מיא ובעינן לאחותי לאקורי נפשין ונפק בת קלא ואמר לן לא תיחותו הכא דנפלת ליה חציצא לבר נגרא הא שב שני ולא קא מטיא אארעא ולאו משום דנפישי מיא אלא משום דרדפי מיא אמר רב אשי ההוא זיז שדי הוא דכתיב °וזיז שדי עמדי, ואמר רבה בר בר חנה זימנא חדא הוה קא אזלינן במדברא וחזינן הנהו אווזי דשמטי גדפייהו משמנייהו וקא נגדי נחלי דמשחא מתותייהו, אמינא להו אית (ה) לן בגווייכו חלקא לעלמא דאתי? חדא דליי (ו) גדפא וחדא דליי אטמא, כי אתאי לקמיה דרבי אלעזר אמר לי עתידין ישראל ליתן עליהן את הדין (סימן כעפרא דתכילתא טרקתיה עקרבא לסלתיה) ואמר רבה בר בר חנה זימנא חדא הוה קא אזלינן במדברא ואיתלוי בהדן ההוא טייעא דהוה שקיל עפרא ומורח ליה ואמר הא אורחא לדוכתא פלן והא אורחא לדוכתא פלן, אמרי ליה כמה מרחקינן ממיא? ואמר לן הבו לי עפרא, יהיבנן ליה ואמר לן (ז) תמני פרסי, תנינן ויהבינן ליה אמר לן דמרחקינן תלתא פרסי, אפכית ליה ולא יכילית ליה, ד) אמר לי תא אחוי לך מתי מדבר, אזלי, חזיתינהו, ודמו כמאן דמיבסמי וגנו

תורה אור

תהלים קז

אחרי גישרי דרוגנג. שם אותו הנהר והיו רחוקין זה מזה והיה (ח) מדלג מפרדה זו לפרדה זו: **תרתי כסא דחמרא**. שניהם מלאים יין והיה מוריק תרווייהו ביחד זה בתוך זה בהדי דקמשוור ואינו נשפך אפי' טפה אחת, ואע"פ שהיה אותו יום רוח סערה שהיו עולין יורדי הים באניות עד לשמים ויורדין עד תהומות מכח הרוח ואף על פי כן לא נפלה טפה לארץ: **יעלו שמים וגו'**. פסוק הוא גבי יורדי הים בספר תהלים: **ש"ג שמעינן בי מלכא וקטלוהו**. בי מלכא דשידי שאין דרכו של שד להראות לבני אדם והרגוהו מפני שהיה מגלה סודם ואית דאמר בי מלכא קיסר שהיה ירא שלא יטול המלכות ממנו שהיה אותו שד מאדם הבא על השידה והיה דר בין האנשים: **אורזילא בר יומא**. ראם בן יום אחד דאותו היום נולד: **כי הר תבור**. כן היה גדול: **בי מרבעתא דרישיה**. מקום הנחת ראשו כשוכב על הקרקע: **רמא כופתא**. הטיל ריעי וסכר הריעי לירדנא לפי שעה עד שמסמסוהו המים מעט מעט: **אקרוקתא**. צפרדע: **כאקרא דהגרוניא**. גדול היה כאותו כרך: **ואקרא דהגרוניא כמה הוה שיתין בתי**. הגמרא קאמר ליה: **אתא תנינא**. רבה קאמר ליה: **פושקנצא**. עורב נקבה: **באילנא**. על ענף אחד כדרך העופות: **לא הימני**. לא האמנתי: **כוורא**. דג: **אכלה טינא**. שרץ קטן: **באוסיים**. בנחיריו של דג נכנס השרץ ונראה לי דהיינו כילבית כדאמרי' בעלמא (שבת עז: ע"ש) שלשה אימות הן (ט) חלש על הגבור אימת כילבית על לויתן: ה) **ואדחיוהו מיא**. הדיחוהו המים והשליכוהו כדרך ים שאינו סובל דבר מת: **חרבו מיניה שיתין מחוזי**. שהשליכו (י) על ששים כרכים ושיברן כולן שהיה גדול כל כך: **ואכלו מיניה שיתין מחוזי**. בעודע לח: **ומלחו מיניה שיתין מחוזי**. אחרים שהיו רחוקים משם ומלחו ממנו ונשאוהו למקומן: **מחד גלגלא דעיניה**. מגלגל עינו לקחו שמן תלת מאה גרבי: **לשנה אחרת הוו מנסרי**. לבנות מעצמות הדג אותן מחוזי שהפיל: **חלתא אגביה**. שהיה חול (כ) נקבץ על גבו: **וקדחו**. עשבים על החול: **וסברינן יבשתא**. אי הים היא: **שיצא**. סנפיר: **בין שיצא לשיצא**. (ל) סנפירין בגב הדג אחת לצד הראש ואחת לצד הזנב: **איהו בזקיפא**. שהיה הולך כנגד הרוח ואנן אזלינן בשיפולא כמו שהרוח הולך דמים של ים אינן טבעין אלא ע"י רוח הולכין בהן: **כמיחם קומקומא דמיא**. כשיעור שמחממים קומקומוס של מים חמין: **ושדי פרשא גירא**. כשהיה שום אדם יורה בחץ ובקשת על שפת הים לארץ הוה חזינן דקדמה לה ספינתא לגירא: **גילדנא**. שם דג קטן הוא כלומר דג זה הוי מדגים קטנים שבים: **תרי שיצי**. אבל שאר דגים שבים אין להם אלא סנפיר אחת באמצע הגב: **וחזינן להוא ציפרא כו'**. גרסינן: **אמרינן ליכא מיא**. הייט סבורין שאינן עמוקים הואיל ולא קאי במיא אלא עד קרצוליה: **חצינא**. גרזן או מעלד: **לבר נגרא**. חרש עצים: **ולאו משום דעמיקי מיא**. מהלך שבע שנים לא הגיע החצינא לקרקע אלא משום דרדיפי מיא מתוך חריפות הנהר לא היה נגלל עדיין ולא מחמת העומק בלבד: **עמדי**. ראשו מגיע לרקיע: **דשמטי גדפייהו**. נופלות נוצה שלהן מרוב שומן: **דליא לי גדפא**. הגביהה לי הכנף רמז זה חלקך לעתיד לבא: **ליתן עליהם את הדין**. שבחטאתם מתעכב משיח ויש להם צער בעלי חיים להותן אווזים מחמת שומן: **טייעא**. סוחר ישמעאל: **והפכינן**. האי עפרא בהאי עפרא לנסותו אם היה בקי כל כך: **אמר לי**. ההוא טייעא תא ואחוי לך: **הכי גרסי' אזלינן חזיתינהו ודמו כמאן דמיבסמי** וגנו

הכי גרסי' לדידי חזי לי אורזילא בר ראימא דהוי כי הר תבור. פירוש עופר של ראם הבר ומתרגמינן עופר האילים אורזילא דאיילא וכן בסוף זבחים (דף קיג: ושם ד"ה אורזילא) דאמר התם בשלמא לר' יוחנן דאמר לא ירד מבול לא"י הייט דקם רימא התם אלא לר"ל רימא היכא קם א"ר ינאי גורדאות הכניסו לתיבה ופריך והאמר רבה בר בר חנה לדידי חזי לי אורזילא דבר ראימא דהוי כי הר תבור ואי גרסי' אורזילא דימא הייט דג שבים א"כ מאי קשיא ליה ואמרינן בפ' קמא דקדושין (דף יג.) לא עגונה על דגים שבים. ר"ת ור"י: **ואפיק** כופתא. הייט רעי כדאמר בחלק (סנהדרין דף לח:) אחמיניה ואיתיב בטולא דכופתא דחמריה: **ודמו** כמאן דמיבסמי. מכאן משמע כמ"ד בחלק (שם דף קי:) מתי מדבר יש להן חלק לעולם הבא:

אתרי גישרי דרוגנג. על ב' גשרים רחוקים זה מזה על אותו נהר שנקרא דרוגנג והיה חשר דולג מפרד זה לפרד זה. והוה נקיט השד תרי כסי דיין בידיה ובהדיה דהוה דולג הוה מריק מהאי כסא להאי כסא. ולא נטוף שלא היה נוטף מאותן כוסות לארץ אפי' טפה אחת: ואותו היום. היה רוח סערה גדולה שהיו עולים יורדי הים באניות עד לב השמים ויורדין עד תהומות מכח הרוח ואפ"ה לא נפל הטפה לארץ: ושמעוה בי סלכא דשידין. שחשר היה עושה כן לעיני הכל לפי שאין דרכו של שד להראות עצמו כל כך: והרגוהו. שהיה מגלה סודם: אורוזילא בר יומא. ראם שלא היה לו אלא יום אחד שנולד: רמא כופתא. כלומר עשה רעי ומרוב אותו רעי סיכר את הירדן שלא היו המים יכולין לרוץ עד שהיה נשטף: אקרוקתא. צפרדע: כאקרא דהגרוניא. כאותו כרך של אגרוניא: פושקנצא. עורב נקבה ובליעיה לתנינא ואח"כ עלת לה ויתיב על אילנות: אם כל הני אי לאו דחזיתיה לאותו אילן לא היימני. שיהיה סובל שום עול בעולם כל כך. שנכנס לו אותו שרץ קטן שנקרא אכלה טינא בנחיריו והשליכו הים לגודא כלומר לשפת הים לפי שאין הים סובל שום מיאום בתוכו וחרבו מיניה שתין מחוזי כשהשליכו הים: דיתבא ליה חלתא אגביה. שהיה חול הים מקובצת על גביו: וקדיח. עשבי והגדילו עשבים על החול: בין שיצא לשיצא. בין ב' סנפיריו של דג הלכה הספינה ג' ימים וג' לילות והדג היה עולה כנגד שטף המים ואינו יורד עם השטף: וסקדמה ליה הספינה לפי שהיתה הולכת במהירות יותר מן החוק: גילדנא דימא. דג של ים שכך שמו: חצינא. גרזן: וזיז שדי עמדי. שהיה ראשו מגיע לשמים: דשמטי גדפייהו משמנייהו. שהיו נופלות הנוצות שלהן מן השומן: דליא ליה גפא. רמז לו זהו חלקך לכירה הגדולה: עתידין ישראל ליתן עליהן את הדין. לפי שמרוב עונותם מעכבין קץ המשיח ומצערין להני אווזין לפי שמרוב שמנותם יש להם צער בעלי חיים: ומרח ליה. והיה בקי כל כך שהיה אומר האי אורחא וכו': אפכית לי' האי ארעא להאי ארעא לנסותו אם היה בקי כל כך: דדמו כמאן דמיבסמי. שהיו שוכבין כעין ישנים המבושמין מרוב בשמים:

א) [זבחים קיג: ע"ש ושם איתא רבה בר בר חנה וכ"א בע"י דסכת]: ב) [בזבחים קיג: איתא כבא וע"ש ברש"י]: ג) [גי' תוס' חולין סב: ד"ה ק קיאלי דיתבא ועיילא ליה טונא באוסיי' וכו']: ד) כ"א ואמר רבה בר בר חנה א"ל ההוא טייעא תא: ה) ס"א ואדחוה:

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' ונקיט תרי כסי דחמרא: (ב) שם טינא באוסיי' ומית ואדחוהו: (ג) שם וכי הדרן ואתאן לבתר תריסר וכו': (ד) שם מנסרי כשורי מגרמי ויתבי כצ"ל ותיבת מטללתא נמחק: (ה) שם אית לי בגוייכו וכו': (ו) שם דלי לי גדפא וחדא דלי לי אטמא: (ז) שם ואמר לן מרחקינן תמני פרסי: (ח) רשב"ם ד"ה אתרי וכו' והיה השד מדלג: (ט) ד"ה באוסייה וכו' אימות הן אימת חלש: (י) ד"ה חרבו וכו' שהשליכו הים על: (כ) ד"ה חלתא וכו' נקבץ. נ"ב ס"א נקוה: (ל) ד"ה בין שיצא לשיצא שני סנפירין:

מבנה
"זימנא חדא"
"הוה קא אזלינן":
בספינתא .....

מבנה

מבנה
"הא אחוי לך"

1- מתי מדבר
2- [illegible]
3- [illegible]
4- [illegible]